

Mentorer hjælper psykisk syge i job

Erfaringer og eksempler fra forsøgsprojekt
med "sociale mentorer"

Mentorstøtte

Cases

Anbefalinger

Tal og fakta

Mentorer hjælper psykisk syge

Psykisk syge får job og uddannelse, når jobcentrene stiller en mentor til rådighed og tilrettelægger indsatsen efter den sindslidendes behov og ønsker

Fokus på helhedsindsats og koordination.

En tæt kontakt til én både personlig og professionel sparringspartner, samt udviklingsforløb med fleksibelt indhold og tidsramme.

Det er opskriften på job og uddannelse for psykisk syge og de positive erfaringer fra "Forsøgsprojekt med sociale mentorer".

Morten er en af deltagerne i projektet. Han mener, at jobcentret fra begyndelsen kunne have hjulpet ham meget bedre. Han fik en depression, mens han gik på hf og måtte afbryde uddannelsen og søge kontanthjælp, da han ikke længere havde noget at leve af. I de første 9 måneder så han kun en sagsbehandler hver 3. måned, og kontakten var overfladisk. Det var, som om sagsbehandleren ikke vidste, hvad hun skulle gøre, og ikke turde spørge ham om de problemer, han havde. Til sidst var han så syg, at han ikke kom ud af sin lejlighed.

Da han holdt op med at komme til møderne med sagsbehandleren, bad hun en af mentorerne opsøge ham – og mentoren var dét, der skulle til, for at hjælpe Morten videre:

"Jeg tror, jeg var endt med at tage mit eget liv, hvis jeg havde fået lov til kun at møde det offentlige på den sædvanlige måde. I hvert fald var jeg endt på samfundets bund. Det var lige, hvad der skulle til, for at hive mig op igen," siger Morten, der nu er tilbage i uddannelse.

Tre kommuner har opnået gode resultater med hver deres model for mentorer som et frivilligt tilbud til borgere med en midlertidig sindslidelse. Halvdelen af de borgere, der afsluttede et mentorforløb i forsøgsperioden, kom i job eller uddannelse.

Niels Tolstrup, der som jobcenterchef igangsatte forsøget i Herlev, mener kun erfaringerne er positive. Forsøget med "sociale mentorer" betød, at sagsbehandlerne fik et jobrettet tilbud til psykisk syge ledige.

"Vi gik ind i projektet, fordi vi havde en gruppe borgere, som vi ikke vidste, hvad vi skulle gøre ved. Med de "sociale mentorer" kom der pludselig en

specialistfunktion – og en socialpsykiatrisk viden – ind i jobcentret," udtaler Niels Tolstrup.

Selvom der er store barrierer for job, kan borgeren sammen med en mentor arbejde sig hen mod en situation, hvor jobrettede tilbud giver et godt resultat. Det kan tage tid og tålmodighed at komme dertil, men når næste skridt altid tages ud fra borgerens ønsker og muligheder for udvikling, overvindes barriererne, så job og uddannelse kommer inden for rækkevidde.

Fakta om forsøgsprojektet

Forsøget med de "sociale mentorer" har kørt fra 2007 til udgangen af 2010 i Odense, Viborg og Herlev. 208 borgere har deltaget. 142 borgere afsluttede forløb med mentorstøtte. Heraf kom halvdelen i job eller uddannelse.

Forsøget skulle vise, om et frivilligt tilbud om mentorstøtte kunne hjælpe psykisk syge med at få og fastholde job og uddannelse: Kan en mentor så at sige kompensere for det handi-cap, en psykisk lidelse giver?

Forsøget blev igangsat af Arbejdsmarkedsstyrelsen. LAP (Landsforeningen for nuværende og tidligere psykiatribrugere) fulgte og bidrog til forsøget; DISCUS stod for forsøgsledelse og evaluering.

Forsøget blev igangsat på et tidspunkt, hvor reglerne ikke gav mulighed for mentorstøtte til opgaver, der lå uden for arbejdspladsen, uddannelsesinstitutionen mv. Se faktaboks om mentorordningen og om udvidelsen af ordningen på side 11.

Læs mere om mentorordningen på:
www.ams.dk

Mentorstøtte

Opgave, metode og forudsætninger for at lykkes side 4

Cases

"Det handler om udvikling" side 6

"En rød tråd" side 7

"Giv mig nu en chance for at gøre hvad jeg vil" side 8

Anbefalinger

Rammer, arbejdsfelt og kompetencer..... side 10

Tal og fakta

Data fra forsøgsprojektet side 11

**Materialet er produceret af DISCUS for
Arbejdsmarkedsstyrelsen, august 2011**

Vil du vide mere?

Læs evalueringsrapporten der kan
downloades fra DISCUS.dk

Hent rapporten [her](#)

Mentorer

Hvad gør de, hvordan gør de det, og hvad er forudsætningerne for succes?

Erfaringerne hos mentorerne er, at jobcentrene ofte ikke ved, hvad de skal gøre med psykisk syge ledige, og derfor får de ikke en jobrettet indsats, der kan bringe dem videre. Det kan en mentor.

Opgaven

For ledige, der har psykiske problemer, handler det om at få ændret uhensigtsmæssige handlemønstre og at få en god kontakt til det offentlige system eller arbejdspladsen. At få hjælp til bedre at håndtere de vanskelige situationer der er og opstår. Det handler om at skabe en holdbar livssituation hele vejen rundt. Der skal fokuseres på målet, men samtidig også på, at der kan være mange veje hen til det. Mentoren skal hjælpe dem med at finde ud af, hvad der skal ske, træffe beslutninger og holde kursen.

Mentorerne om metoden

"Vi går ind i et forløb, hvor der skal ske en personlig udvikling, sådan tænker jeg det. Det er ikke et terapeutisk forløb."

"Når man sætter sig ned og fortæller om alle muligheder – så får de øje på dem og begynder at overveje, hvad de kan og vil. Når de kommer ned i et projekt, og der er én holdleder, der skal tage sig af 27 – så får de ikke de oplysninger, de skal bruge, og den tid der skal til. Hvis ikke de er ressourcestærke, giver de op."

"Fleksibiliteten i indsatsen er helt afgørende. Afhængigt af hvad der fylder i dagligdagen, så er det dét, vi har fokus på, og så lader vi det andet ligge, ud fra en grundlæggende betragtning om, at vi bevæger os dér, hvor vi kan – og så sker der forunderligt nok mange gange det, at så løser de andre ting sig."

Mentorerne om opgaven

"Hvis vi kan bibringe dem mere indsigt i, hvad det er, der gør, at de får problemer hele tiden, så de kan tænke og handle på en anden måde."

"Mange hos mig har ikke noget netværk. Så sker der det, at de begynder at diskutere med sig selv – så er man altid dejligt enig, men nuanceringen mangler altså. Der tror jeg, vi kommer ind og stiller nogle spørgsmål og tvinger dem til at tænke anderledes – de spørgsmål stiller de ikke sig selv."

"De skal gøres opmærksomme på den røde tråd. Jeg kommer ikke, fordi vi skal snakke om vind og vejr, men fordi de skal tættere på arbejdsmarkedet. Så kan vi komme mange veje rundt om det. Men det er perspektivet i det, vi afsøger".

Metoden

Det, der virker, er en tættere kontakt. Det personlige møde uden myndighedsdagsorden og udenfor kommunens kontorer. Forcen er tid til at få tingene talt helt igennem og dét, at mentorordningen ikke er tidsbegrænset og har den nødvendige fleksibilitet for den enkelte.

Indsatsen målrettes den enkeltes behov med udgangspunkt i, hvad der skal til, og hvad der er af muligheder både i jobcentret og andre steder i det kommunale system, i behandlingssystemet, i virksomhederne, i uddannelsessystemet og i civilsamfundet.

Borgeren støttes hele vejen: I afklaringen af hvad der er muligt. I beslutningsprocessen om hvad der skal ske, og i at få den indsats der er brug for, og gøre det der er besluttet.

Når det handler om fastholdelse, så drejer det sig om at få skabt en holdbar job- eller uddannelsessituation eller som en af forsøgets mentorer udtrykker det.

"Hvis man siger: Det finder I nok ud af – så går det galt."

Forudsætningerne for at det lykkes

Det er den gode relation og dét, at man kommer tæt på borgeren, forstår hvad der er på spil, og samtidig er objektiv. Det er mentorens kendskab til systemet og mentorens netværk. Mentoren skal muliggøre progression.

LAP (Landsforeningen for nuværende og tidligere psykiatribrugere) har produceret en kort film om mentorer, hvor en borger og en mentor fortæller.

Filmen kan ses [her](#)

Mentorerne om hvordan det lykkes

"Du skal være en ærlig og troværdig samarbejdspartner."

"Hvis du bare starter med en mentor, der ikke har et netværk, så tror jeg, han får det rigtig svært."

"Jeg tror, det er meget vigtigt for borgeren at vide, at man kan sige fra. Det er en etisk vigtig ting. Og det betyder meget for mig, at de siger ja til mentorstøtte. Så ved jeg, at de er der, fordi de gerne vil."

Tre cases, der alle har ført til job eller uddannelse

Forsøget med mentorerne viser, at selvom man har en psykisk lidelse og kan have store problemer med at få en rimelig hverdag, job eller uddannelse, så kan det godt lykkes. Om det lykkes afhænger i høj grad af mødet mellem "system" og borger og af det forløb, der kommer i gang.

1. "Det handler om udvikling" - fra depression, misbrug og sociale problemer til nyt fagområde.
2. "En rød tråd" - fra årelangt behandlingsforløb i psykiatrien via virksomhedsforløb til videregående uddannelse.
3. "Giv mig nu chancen for at gøre det, jeg vil" - fra 12 år på kontanthjælp med pres fra to kulturer, psykiske vanskeligheder og konflikt med systemet til læreplads som frisør.

Navnene på deltagerne i forsøget er ændret. Det er mentorenes ikke. De har alle sagt ja til at fortælle deres historier hér.

Det handler om udvikling

Ledige der har en sindslidelse og massive problemer udover ledighed skal ikke bare afklares. Jobcentret skal skabe rammer for udvikling

"Jeg havde mistet alt... Hus, job, min kæreste; jeg måtte ikke se mine børn. Og oveni havde jeg undervejs fået en dom med samfundstjeneste. Jeg lå på en sofa, med selvmordstanker depression og et alkoholisbrug. For mig er det som at finde et helt nyt liv."

Før han blev syg, var Mads pædagogmedhjælper i en børnehave. Det havde været længe undervejs, men han husker den dag, han gik tur med to børn i hånden, og pludselig ikke kunne huske deres navne.

Diagnosen lød på stress og så rullede lavinen. Behandling med antidepressiv medicin blev afløst af et alkoholisbrug, og så antidepressiv medicin igen.

Når depressionen var værst, lå han på sofaen, isoleret i sin lejlighed. Midt i fyrrerne var Mads psykisk syg og ude af arbejdsmarkedet – og udsigterne til at komme tilbage, var ikke gode.

Det var dengang, han mødte Inger, der var mentor. Da medicinen på et tidspunkt virkede så godt, at han kunne komme op og ud af lejligheden, blev Mads enig med sin sagsbehandler i jobcentret om, at han skulle i virksomhedspraktik i Park og Vej hos kommunen.

Når han tænker tilbage på hvordan han så på det med job dengang, var det ikke dét, han ønskede sig.

"Jeg var klar til at sige, at nu gider jeg ikke arbejde mere.

Man kan ikke bruge ordet motivation – det virker ikke i den situation," mener han.

Sagsbehandleren spurgte, om det måske kunne være noget for ham med en mentor.

De var ved at udvikle bedre og mere jobrettede tilbud til sindslidende ledige, og samarbejdede med en psykiatrifaglig institution, hvor medarbejderne stillede sig til rådighed som mentorer.

Med støtte fra Inger kom Mads i gang med at arbejde igen og fik et job med løntilskud i Park og Vej. Han fik styr på sine private problemer, og kontakten til børnene blev genoptaget.

"Det var et tålmodigt arbejde fra Ingers side," fortæller Mads og fortsætter:

"Hun har aldrig fortalt mig, at nu gør vi sådan – vi har snakket os frem til det. Hun har fundet ud af hvilken person jeg var, og hvad jeg havde brug for i den tilstand, jeg var i, da jeg kom ud til hende. Jeg har ikke meldt afbud en eneste gang derude. Jeg har stillet op uanset hvad, fordi jeg ville det der – hun lagde sin sjæl i det, og det kunne jeg mærke. Det er noget helt andet, når man kan koncentrere sig om at samarbejde med en person, der er der for din skyld."

Park og Vej var kun en start efter sygdomsforløbet. Der var ikke mulighed for fastansættelse, og Mads havde heller ikke lyst. Han ville hellere bruge sine pæda-

gogiske evner; men kunne ikke klare presset i en børneinstitution. Så efter Park og Vej gik han hjemme igen og tænkte over, hvad han skulle.

"Det er vigtigt at føle sig tryk og have tillid til, at der er et menneske, der lytter til en. Det kunne jeg mærke med Inger. Og hun var med til at finde de ting i min personlighed, som jeg kunne bruge i et erhverv – og arbejde med at udvikle dem," siger Mads.

Sammen med Inger har Mads vendt meget af det, der er sket i hans liv, både før og mens Inger har været hans mentor.

"Der er ikke noget dybere psykologi i det," fastslår Mads og tilføjer:

"Det handler om at være på bølgelængde med et menneske, der er aktivt lyttende og holder fast i det, der er positivt."

I dag er Mads pædagogmedhjælper og i gang med uddannelsen til social- og sundhedsassistent for at komme ind på et nyt fagområde. Om forløbet med Inger siger han:

"Jeg er et tydeligt eksempel på, at dét at bruge tid på et menneske, skaber udvikling i stedet for afvikling. For mig er der sket en stor udvikling."

En rød tråd

Som psykisk syg og "fanget" i systemet, er der brug for hjælp, så forløbet giver mening - og til at holde målet for øje

Efter sommerferien starter Anders på den videregående uddannelse, han hele tiden har ønsket sig, og når han har fundet sig til rette på universitetet, siger han farvel til Claus, der har været hans mentor i jobcentret i snart 2½ år. 2½ år for at nå målet om uddannelse er lang tid. Især hvis man sammenligner med et normalt aktivt tilbud i jobcentret, der varer 3 måneder.

Da mentorforløbet startede, var planen, at Anders skulle afslutte et langt sygdomsforløb med ambulans behandling for depression og efterfølgende videre i uddannelse. Claus skulle som mentor støtte Anders i overgangen mellem behandling og uddannelse.

På behandlingsstedet mente de, at Anders oveni sin depression havde en skizotypisk eller måske psykotisk lidelse, og at det var forklaringen på, at han isolerede sig og havde så svært ved at håndtere sociale relationer. Anders var med andre ord mere syg, end alle troede. Han skiftede behandlingssted og begyndte på et længere diagnosticeringsforløb.

Indsatsen i behandlingssystem, beskæftigelsessystem og uddannelsessystem blev langvarig, og det kom til at kræve vedholdenhed og tålmodighed fra Claus side at få alle til at arbejde i samme retning og fastholde kursen. Anders og Claus holdt fast i ambitionen om den videregående uddannelse hele

vejen gennem forløbet.

"Det er dét, man som psykisk syg har brug for: En der sørger for, at der er en rød tråd, så de ting der sker, giver mening, når man som jeg kommer gennem mange institutioner," siger Anders og fortsætter:

"Dengang var jeg helt i vildrede. Jeg havde brug for én, der forstod, og som jeg havde tillid til – som samtidig havde et ben i det offentlige, så jeg slap for at gentage mig selv, hver gang jeg skiftede sagsbehandler. Med Claus fik jeg tillid til det offentlige. Altså – min tillid er til ham. Claus er mellemlid mellem systemet og mig."

Om sin rolle som mentor siger Claus selv:

"Jeg er kommet på banen for at kridte af: Hvor er vi nu? Hvad skal der til? Hvad er det næste delmål? Hvad er det næste skridt i den sammenhæng, han nu kommer ind i? Hvem gør hvad? Hvad skal han selv have fokus på nu? Og er der i øvrigt nogen barrierer - bolig, økonomi, familiemæssige ting? Anders har kunnet bruge mig som sparringspartner til at få siet det væsentlige fra det uvæsentlige, så han kunne forholde sig til det, der var hans mål med tingene."

Udfordringerne har blandt andet været ventetider på behandling og uddannelsesstart, problemer med forkert medicinering og alvorlige bivirkninger undervejs

samt forskellige behandlere og sagsbehandlers skiftende dagsordener.

Koordinering og fælles fodslag blandt de mange forskellige professionelle er blandt andet skabt gennem rundbordsamtaler ved opstart og midtvejs i forløb, hvor linjerne for forløbene, formål, delmål og mål er blevet fastlagt. Hele tiden har Anders brugt Claus til at finde vej.

"Jeg bruger Claus til at få det, jeg er i gang med, til at give mening, og til at se resultaterne af de forskellige forløb. Man er i behandling, og bliver optaget af det, eller man får et eller andet projekt, og så skal man være aktiveret der. I et af IT-forløbene, blev jeg i hvert fald meget magelig," erkender Anders og tilføjer:

"Claus har været en reminder om, at der er et større projekt, vi arbejder hen imod. Jeg har kunnet sparre med ham, og han er også trådt ind og har mindet mig om, at målet er den uddannelse, som jeg drømmer om."

Undervejs var der barrierer, der skulle bearbejdes, før drømmen om uddannelse blev realistisk. Som da Anders gik i gang med enkeltfag på hf for at teste, om han var klar til at starte på universitetet.

"Der havde jeg jo store problemer med det sociale. Det var virkelig angstfremkaldende, som jeg havde det dengang, og det var vigtigt, at

der var en, jeg turde tale med om den problemstilling," husker Anders og konkluderer:

"Nu er jeg blevet rigtig moden i forhold til at være et socialt menneske, og det får jeg også brug for på en uddannelse".

Da Anders var klar, var der næsten et års ventetid på optagelse og uddannelsesstart. Ventetid, der for Anders indebar stor risiko for tilbagefald i isola-

tion og psykisk sygdom, og hvor det blev svært at se meningen i stadig at være på kontanthjælp.

Her var det igen afgørende, at Claus kom ind og fik vendt ventetiden til et konstruktivt forløb, hvor Anders dels fik opbygget flere sociale kompetencer og dels blev fagligt bedre rustet via virksomhedspraktikforløb.

Mange unge, der bruger år på at slås med alvorlige psykiske sygdomme, ender på førtidspen-

sion i stedet for i uddannelse. Hvad virkede for Anders?

Selv siger han:

"Rummeligheden og fleksibiliteten, og den konstante påmindelse om at der er et mål og en mening med galskaben – den røde tråd."

Giv mig nu chancen for at gøre det jeg vil

En mentor blev nøglen til stabilitet og samtidig den nødvendige hjælp til at tage drømmeuddannelsen

For Özlem var kontakten til kommunen i 12 år en kamp om, hvem der skulle bestemme. Sagsbehandlerne forsøgte meget forskelligt gennem årene – men ikke dét, Özlem drømte om. Privat var det svært, med pres fra to kulturer, sociale og psykiske problemer. Igen og igen sygemeldte hun sig, når kommunens tilbud blev meningsløse i hendes øjne. Da hun fik mulighed for at gøre dét, hun selv ville og fik den støtte, hun havde brug for, ændrede tingene sig.

Som 7-årig vidste Özlem allerede, at hun ville være frisør. Senere, som ung kvinde, blev hun sendt til Tyrkiet og gift og kom først tilbage til Danmark efter 4 år. Uden uddannelse og alene med to børn, hvoraf den mindste pige ofte var syg.

Da hendes mand kom til Danmark, ville Özlem gerne i

gang med VUC, 9. klasse, for at kvalificere sig til frisørskolen, men hun kunne ikke se, at det var muligt at forsørge børnene på SU. Kommunen ville ikke betale. Så var scenen sat.

"De sagde, at nu sendte de mig ud i noget, og så var det bare det. De sendte mig ud i en skolefritidsordning. Det var dejligt nok, men det sagde mig ingenting. I årene efter har jeg fortalt hver eneste sagsbehandler, at jeg gerne ville være frisør - jeg har haft 15-20 stykker. Og de har sagt gang på gang, at der var ingen fremtid i det, og hvis jeg ville have revalidering, så måtte jeg finde en anden uddannelse," fortæller Özlem.

Engang var hun lige ved at starte på klinikassistentuddannelsen. Hun søgte revalidering og alt faldt på plads, men så mødte hun alligevel ikke op – det var

bare ikke hende. I dag er hun glad for den beslutning. Det ville have været en kæmpe skuffelse, mener hun, for frisørskolen ligger lige overfor.

Undervejs blev hun skilt, og problemer med eksmanden, der truede med at tage børnene med tilbage til Tyrkiet, blev på et tidspunkt så voldsomme, at hun måtte flytte til en akutbolig.

Samtidig pressede sagsbehandleren på. Hun kunne ikke bare blive ved at gå hjemme, men skulle ud i noget igen. Denne gang blev det et projekt for flygtninge og indvandrere, hvor hun kunne lave forskelligt håndarbejde.

Derefter fandt hun selv en praktik hos en lokal frisør i boligområdet. Ikke sådan en frisør, hun gerne selv ville være, men det lå tæt på børnenes institution, hvis eksmanden gjorde

alvor af truslen og prøvede at tage børnene. Det gik fint med at være der, men det førte ikke til noget – så langt var sagsbehandlerne og Özlem enige.

"Og jeg ville jo gerne videre, så jeg sagde igen til min sagsbehandler. 'Jamen så lad mig da komme ind på den skole. Jeg kan jo godt se, at det ikke bliver til noget, når jeg bare kommer ud i projekter. Så giv mig da chancen.' Men nej, det kunne hun ikke. Så gik jeg til lægen og meldte mig syg, og så gik der et år, hvis ikke det var mere," fortæller Özlem og fortsætter:

"Min sagsbehandler kaldte mig ind hver 3. måned og sagde det samme hver gang. Det kunne ikke blive til noget med frisøruddannelsen. Og så sagde jeg, at jeg var syg – jeg havde det ikke godt, og det havde jeg ikke – jeg havde det psykisk dårligt. Men det at de ikke ville støtte mig, gjorde jo bare det hele endnu værre," husker hun.

Et nyt møde, denne gang med kommunens lægekonsulent og lederen af sagsbehandlingen, ændrede den fastlåste situation. De mente, at hun skulle i gang og spurgte, hvad hun gerne ville.

Der blev truffet beslutning om revalidering til frisør, og samtidig syntes de, at hun skulle have en mentor. Özlem var både glad over, at hun endelig kunne gå i gang og tosset, fordi det skulle tage 12 år at nå dertil.

Hun sagde ja til mentoren uden at tænke nærmere over det.

"I starten ville jeg egentlig ikke have ham. Jeg havde ikke overskud til at skulle sætte mig ind i det. Det gad jeg ikke. De første breve jeg fik, ignore-

rede jeg fuldstændig, men jeg fik også lidt dårlig samvittighed, fordi han ringede og sendte breve. Jeg tænkte, at jeg lige måtte ringe og høre, hvad det gik ud på. Så aftalte vi, at han kom hjem til mig. I starten var jeg sådan lidt 'Hvad er det her for noget?' Men efter anden gang var han ok," siger Özlem om sin mentor, Manne, og tilføjer:

"Nu har jeg brugt ham på mange måder."

Manne har været med Özlem, når hun skulle til møder med kommunen, og han har især støttet hende på frisørskolen.

Hun havde meget fravær på grund af migræne og svært ved at finde sig til rette mellem de andre elever på skolen, som var unge på 16-17 år. Da fraværet blev for højt, stod hun for at blive smidt ud.

"Så var jeg oppe at snakke med dem på skolen og sagde 'I kan jo se det på den måde, at det er det, jeg vil, og mine karakterer ligger på 10 og 12. Jeg kan godt se, at der er fravær, men efter så mange år er jeg gået i gang. Jeg har migræne og jeg gør mit bedste'. Men de var ligeglade. Så sagde jeg det til Manne, og så tog vi op og snakkede med rektoren og hun var helt anderledes. Bare det, at han var der, så vendte hun 180 grader. Efter jeg er kommet i lære, har jeg haft 4 dages fravær – i en praktikperiode på 7 måneder. Jeg er meget tilfreds med det, og jeg har det super-godt," siger hun.

Manne har fået løst konflikten mellem Özlem og kommunen, har hjulpet hende med at finde

ud af, hvordan hun kan leve mellem to kulturer og støttet hende i at komme godt i gang med frisøruddannelsen. Tingene har ændret sig.

"Ja, jeg får stadigvæk mine nedture, men det er ikke på samme måde, og så ved jeg, at jeg har Manne og kan ringe til ham. Bare det at jeg ved, at jeg har ham. For eksempel sidder jeg nu med nogle papirer, jeg ikke kan få styr på, og det giver mig hovedpine. Men så ved jeg, at jeg har Manne. Hvis ikke jeg kan klare det selv, så ringer jeg til ham med det samme," slutter Özlem.

Siden forsøgsprojektet sluttede, er hun fortsat i samme læreplads; hun får topkarakterer på skolen og har ikke længere brug for Manne som mentor.

Anbefalinger

Erfaringerne fra projektet danner grundlag for en række konkrete råd for etablering af mentorstøtte

Rammerne for mentorstøtten

- Mentorstøtten skal være en understøttende indsats, der går på tværs af andre indsatser for borgeren i det kommunale system, sundhedssystemet, på virksomhederne og uddannelsesinstitutionerne – både når det handler om indslusning og fastholdelse.
- Støtten skal være frivillig, rummelig og fleksibel, og mentoren skal ikke have myndighedsforpligtelser. Konkret indhold, tid, sted og varighed skal afklares af mentor og borger i fællesskab med udgangspunkt i borgerens behov og ønsker til udvikling.

Organisatoriske rammer

Mentoren kan være:

- En specialist i jobcentret, der er mentor for borgeren og sparringpartner for kolleger i jobcentret.
- En specialist i jobcentret, der både er mentor og jobkonsulent for borgeren.
- En specialist uden for jobcentret, der udelukkende er mentor for borgeren.

Mentorens arbejdsfelt

Mentoren skal hjælpe borgerne med dét, de på grund af psykiske problemer, ikke kan selv. Forsøget viser, at dét, psykisk syge har brug for, er:

- En professionel og personlig sparringpartner, der har tid og kan følge med hele vejen
- Viden om muligheder i det kommunale system, sundhedssystemet og civilsamfundet samt om jobområder og uddannelser, der matcher ressourcer og egne ønsker.
- Støtte i at udnytte mulighederne.
- Hjælp til at håndtere kontakten til myndigheder og andre. Til at få skabt en velfungerende job- eller uddannelsessituation og til at håndtere private problemer, der udgør en barriere for job.
- Tidlig indsats/akut hjælp, hvis der opstår problemer (på arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen, med bolig, økonomi eller andet).
- Redskaber til at håndtere livssituation og psykisk lidelse bedre. Nogle bruger støtten til at lære sig bedre strategier, så sygdommen ikke er en barriere for job. Andre til at håndtere deres livssituation bedre, så psykisk sygdom fremadrettet forebygges.
- Der er ofte blot behov for processtøtte, snarere end en varig kompenserende støtte. Når job eller uddannelse og hverdagsliv fungerer, kan mentorstøtten nedtrappes.
- Der er sjældent behov for praktisk hjælp i hjemmet.

Mentorens kompetencer

- At løfte opgaven som mentor kræver et bredt netværk, et godt kommunalt systemkendskab og viden om arbejdsmarkedet og muligheder i uddannelsessystemet. Mentoren skal vide, hvordan jobcentret fungerer, og kende behandlingssystemet, uden at være behandler.
- Desuden skal mentoren have psykiatri- og socialfaglige kompetencer, tålmodighed, ro og livserfaring, for at kunne udfylde rollen.

Tal og fakta

Et frivilligt tilbud om mentorstøtte gør det muligt for borgere med en psykisk lidelse at fastholde eller komme i job og uddannelse.

Det treårige forsøgsprojekt i tre kommuner har vist, at mentorstøtte er et effektivt tilbud til borgere med en midlertidig psykisk lidelse. Halvdelen af de i alt 142 borgere, der har afsluttet et forløb med mentorstøtte, har fastholdt deres job, eller er startet i job og uddannelse.

Flere end de, der er kommet i job, har nærmet sig arbejdsmarkedet. Ud over job og uddannelse er borgerne startet i virksomhedspraktikforløb og job med løntilskud. Desuden er der sat behandlingsforløb i gang, og enkelte har haft brug for bostøtte eller støtte-kontaktperson fra socialforvaltningen for at komme videre.

Fakta om mentorordningen i LAB

Afgørende for mentorordningen er, at den er et led i en beskæftigelsesrettet indsats.

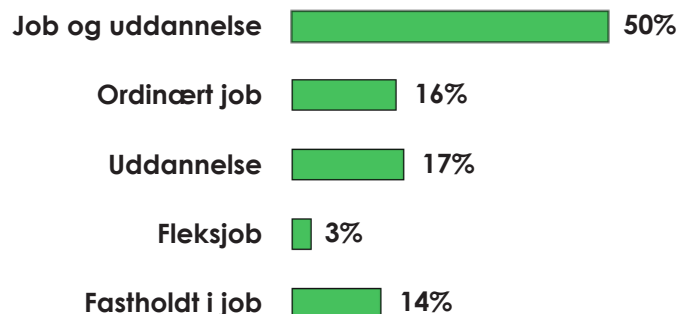
Den kan bruges for de fleste persongrupper, der har vanskeligt ved at få eller fastholde job eller uddannelse. Mentoren kan være en ansat i virksomheden eller uddannelsesinstitutionen, en ansat i kommunen eller en ekstern konsulent. Siden sommeren 2009 har reglerne givet mulighed for også at bruge mentorer til opgaver, der ligger uden for arbejdspladsen, uddannelsesinstitutionen mv.

Mentorordningen kan nu fleksibelt tilpasses borgerens behov for mentorstøtte. Det kan være støtte til at møde på arbejdspladsen, uddannelsesinstitutionen eller i et tilbud. Det kan også være støtte til kontakt til jobcentret eller egen læge, eller til koordinering af offentlige indsatser, før eller samtidig, med job eller uddannelse.

Læs mere om mentorordningen på:
www.ams.dk

"Den hurtige indsats forebygger meget. Mentoren er en person, der kan gå ind og hjælpe med at få ryddet op. Skabe overblik og tryghed fra starten og få aflastet familien. Så kan der blive plads til også at se fremad, og så er det ikke sikkert, at der skal så massiv hjælp til, fordi tingene ikke får lov at udvikle sig. Mentorstøtten er et rigtig godt bud på at spare på de ressourcer, vi har."
(Arzi Turan, sagsbehandler i ungeteam)

"Det er det, der gør, at jeg kan blive i mit job og ikke er blevet sygemeldt, og at jeg kan blive i mit forhold og ikke er blevet skilt. Mentoren er med hele vejen og hjælper med nogle værktøjer".
(Anna, der har fastholdt job gennem en alvorlig depression)

Diagrammet viser resultaterne fra forsøgsprojektet. Øverste række viser det samlede resultat, og de fire underliggende viser fordelingen.